

بیماری‌های پرندگان

(به تفکیک بیماری‌های رایج در راسته‌های مختلف پرندگان)

مؤلف

دکتر فروغ طلازاده

دانشیار بخش بهداشت و بیماری‌های پرندگان دانشگاه شهید چمران اهواز

انتشارات صالحیان

۱۳۹۷

سرشناسه	: طرازاده، فروغ، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: بیماری‌های پرندگان (به تفکیک بیماری‌های رایج در راسته‌های مختلف پرندگان)/ فروغ طرازاده.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات صالحیان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۴۱۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۴-۰۹۲-۲
وضعیت فهرست	: فیبا
نویسی	
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۴۰۷-۴۱۰.
موضوع	: پرندگان -- بیماری‌ها
موضوع	: Birds -- Diseases
موضوع	: پرندگان -- بیماری‌ها -- تشخیص
موضوع	: Birds -- Diseases -- Diagnosis
موضوع	: پرندگان -- بیماری‌ها -- درمان
موضوع	: Birds -- Diseases -- Treatment
موضوع	: پزشکی پرندگان
موضوع	: Avian medicine
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ب۹ط۸/ SF۹۹۴
رده بندی دیویی	: ۶۳۶/۶۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۹۰۸۰۶

عنوان کتاب: بیماری‌های پرندگان (به تفکیک بیماری‌های رایج در راسته‌های مختلف پرندگان)

مؤلف: دکتر فروغ طرازاده

ناشر: انتشارات صالحیان

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول: ۱۳۹۷

آدرس: خیابان انقلاب - خیابان ابوریحان - خیابان روانمهر - کوچه باقری پارسا - پلاک ۳ واحد ۶

سایت انتشارات: www.chapketab.com

شماره تماس: ۰۹۱۲۰۶۱۷۲۸۳

ISBN: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۴-۰۹۲-۲

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۲۱.....	فصل اول: بیماری‌های شایع در ماکیان سانان
۲۳.....	راسته ماکیان‌سانان (GALLIFORMES)
۲۴.....	خانواده قرقاولان (PHASIANIDAE)
۲۸.....	خانواده بلدرچین‌های دنیای جدید (Odontophoridae): ۹ جنس، ۳۱ گونه
۲۹.....	خانواده مرغان گینه‌ای (Numididae): ۴ جنس، ۷ گونه
۳۰.....	مروری بر بیماری‌های رایج در ماکیان سانان
۳۰.....	بیماری‌های ویروسی
۳۰.....	رئیتیکس ویروس
۳۴.....	بیماری آنفلوآنزا
۳۷.....	خطر انتقال آنفلوآنزا از پرندگان به انسان
۳۹.....	واکسناسیون
۴۱.....	درمان
۴۴.....	آبله ماکیان
۴۵.....	بیماری‌های باکتریایی
۴۵.....	سالمونلوز
۴۶.....	انگل‌های خارجی
۴۶.....	شپش
۴۸.....	بیماری‌های شایع در بوقلمون
۴۸.....	رده بندی علمی بوقلمون
۴۹.....	جهش‌های ژنتیکی
۴۹.....	۱- جهش تاج
۵۰.....	۲- سینه کج
۵۰.....	۳- ستون فقرات کوتاه
۵۰.....	۴- کوتاه شدن استخوانهای دراز
۵۱.....	۵- آلبینیسم ناقص
۵۱.....	۶- چینه‌دان پاندولی
۵۱.....	۷- جهش رنگ
۵۲.....	سلامتی گله
۵۲.....	اصول بیماری
۵۴.....	بیماری‌های ویروسی
۵۴.....	آنفلوآنزای پرندگان

۵۵	آبله
۵۶	بیماری نیوکاسل
۵۷	کورونا ویروس بوقلمون (بیماری تاج آبی)
۵۸	عفونت‌های قارچی
۵۸	آسپرژیلوز (پنومونی قارچی)
۵۹	عفونت‌های باکتریایی
۵۹	وبای، غی یا پاستورلا
۵۹	بیماری‌های مایکوپلاسمایی
۶۰	سینوزیت عفونی
۶۱	سینوویت عفونی
۶۲	آلودگی با مایکوپلازما
۶۲	عفونت مایکوپلاسمال در گردن
۶۳	بیماری‌های سالمونلایی
۶۳	پلوروم
۶۴	تیفوئید مرعی
۶۵	آریزنوز
۶۶	پاراتیفوئید
۶۷	اریزیلاس
۶۸	امفالیتیس
۶۸	انگل‌های بوقلمون
۶۹	انگل‌های خارجی
۶۹	شپش
۷۰	جرب قرمز
۷۰	جرب شمالی
۷۱	جرب پا فلسی
۷۱	انگل‌های داخلی
۷۲	کرم‌های سکومی
۷۲	نماتودهای دستگاه تنفس
۷۲	کرم‌های نواری
۷۳	کرم‌های گرد

۷۳.....	سر سیاه (هیستومونیا ریز)
۷۴.....	کو کسیدیوز
۷۵.....	کمبودهای تغذیه‌ای
۷۵.....	ریکتر
۷۶.....	پروزیس
۷۷.....	چینه‌دان پاندولی یا سفت شدن چینه دان
۷۸.....	مشکلات پا
۷۹.....	سمومیت
۷۹.....	خم‌ها
۸۰.....	اندام پرندگان مرده
۸۱.....	کنترل جیدکار
۸۳.....	بیماری‌های شایع در قرقاول
۸۳.....	رده بندی علل در قرقاول
۸۵.....	بیماری‌های ویروسی
۸۵.....	بیماری طحال مرمری (Marble spleen disease)
۸۶.....	علائم بالینی
۸۷.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۸۷.....	تشخیص بیماری
۸۸.....	کنترل و پیشگیری
۸۸.....	عفونت کرونو ویروسی
۸۹.....	علائم بالینی
۹۰.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۹۰.....	درمان
۹۰.....	آنتریت روتا ویروسی
۹۲.....	لارنگو تراکئیت عفونی (Infectious laryngotracheitis)
۹۴.....	آنفلونزای پرندگان
۹۴.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۹۵.....	تشخیص بیماری
۹۵.....	کنترل و پیشگیری
۹۶.....	درمان
۹۶.....	انسفالیت اسبی
۹۹.....	علائم بالینی

۱۰۰.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۱۰۱.....	تشخیص
۱۰۲.....	کنترل و پیشگیری
۱۰۳.....	نیوکاسل
۱۰۳.....	علائم بالینی
۱۰۴.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۱۰۴.....	تشخیص
۱۰۴.....	کنترل و پیشگیری
۱۰۴.....	درمان
۱۰۴.....	آبله
۱۰۵.....	علائم بالینی
۱۰۶.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۱۰۶.....	تشخیص
۱۰۶.....	درمان
۱۰۷.....	لکوز لنفوئید
۱۰۸.....	عفونت رتیکولواوندوتلیوز
۱۰۹.....	بیماری‌های باکتریایی
۱۰۹.....	سالمونلوز
۱۰۹.....	علائم بالینی
۱۰۹.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۱۰۹.....	تشخیص
۱۱۰.....	درمان
۱۱۰.....	عفونت مایکوپلاسمایی
۱۱۰.....	علائم بالینی
۱۱۱.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۱۱۲.....	درمان
۱۱۲.....	اسپیروکتوز
۱۱۳.....	علائم بالینی
۱۱۳.....	نشانه‌های کالبدگشایی
۱۱۴.....	تشخیص
۱۱۴.....	کنترل و پیشگیری
۱۱۵.....	کوریزای عفونی
۱۱۵.....	علائم بالینی

۱۱۶.....	نشانه‌های کالبدگشایی.....
۱۱۶.....	تشخیص.....
۱۱۶.....	درمان.....
۱۱۷.....	بوتولیسم.....
۱۱۷.....	علائم بالینی.....
۱۱۸.....	نشانه‌های کالبدگشایی.....
۱۱۸.....	تشخیص.....
۱۱۸.....	درمان.....
۱۱۹.....	بیماری‌های انگلی.....
۱۱۹.....	بوک‌یدیوز.....
۱۲۰.....	ریکومونیازیس.....
۱۲۰.....	علائم بالینی.....
۱۲۱.....	نشانه‌های کالبدگشایی.....
۱۲۱.....	تشخیص.....
۱۲۱.....	درمان.....
۱۲۱.....	هگزآمیتوز.....
۱۲۱.....	علائم بالینی.....
۱۲۲.....	نشانه‌های کالبدگشایی.....
۱۲۲.....	تشخیص بیماری.....
۱۲۲.....	درمان.....
۱۲۲.....	هیستومونیازیز.....
۱۲۳.....	علائم بالینی.....
۱۲۳.....	نشانه‌های کالبدگشایی.....
۱۲۳.....	تشخیص.....
۱۲۳.....	درمان.....
۱۲۴.....	کاپیلاریوز.....
۱۲۴.....	تشخیص.....
۱۲۴.....	درمان.....
۱۲۵.....	سینگاموس.....
۱۲۵.....	آلودگی به هتراکیس.....
۱۲۶.....	جرب.....
۱۲۶.....	جرب بدن.....
۱۲۷.....	جرب پر.....

۱۲۸.....	جرب پا.....
۱۲۸.....	درمان.....
۱۲۹.....	بیماری‌های متفرقه.....
۱۲۹.....	کانی بالیسم.....
۱۳۰.....	سندرم خواب‌آلودگی.....
۱۳۱.....	مسمومیت.....
۱۳۲.....	شکستگی پا و بال.....
۱۳۵.....	فصل دوم: بیماری‌های شایع در گنجشک سانان و نرم منقاران.....
۱۳۸.....	قنار.....
۱۳۸.....	سهره.....
۱۴۰.....	مینا.....
۱۴۱.....	سار.....
۱۴۲.....	توکان یا رامفاستید.....
۱۴۳.....	بیماری‌های رایج در گنجشک سانان و نرم منقاران.....
۱۴۳.....	بیماری‌های متابولیک و مسمومیت.....
۱۴۳.....	هموکروماتوز (بیماری‌های انباشتگی آهن).....
۱۴۵.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۴۶.....	یافته‌های کالبد گشایی.....
۱۴۷.....	تشخیص.....
۱۴۸.....	درمان.....
۱۴۸.....	دپات شیرین.....
۱۴۹.....	آمیلوئیدوز.....
۱۴۹.....	کبد چرب.....
۱۵۰.....	مسمومیت با فلزات سنگین.....
۱۵۱.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۵۲.....	تشخیص.....
۱۵۲.....	درمان.....
۱۵۳.....	سایر مسمومیت‌ها.....
۱۵۵.....	کمبود ویتامین‌ها.....
۱۵۷.....	مشکلات مدیریتی و بهداشتی.....
۱۵۸.....	کیست‌های پر.....
۱۵۸.....	تروما (آسیب فیزیکی).....

۱۵۹.....	بیماری‌های عفونی.....
۱۵۹.....	بیماری‌های ویروسی.....
۱۵۹.....	آنفلوآنزا.....
۱۵۹.....	آبله پرندهگان.....
۱۶۲.....	عفونت‌های ویروس پاپیلوما و شبه پاپیلوما.....
۱۶۲.....	عفونت پارامیکسوویروس.....
۱۶۴.....	هرپس ویروس و سیتومگالوویروس.....
۱۶۴.....	سایر عفونت‌های ویروسی.....
۱۶۵.....	عفونت‌های باکتریایی.....
۱۶۵.....	اشک‌سیاکلای (و سایر انتروباکتریاسه‌ها).....
۱۶۶.....	یرسینوز (مودو، بکوزیس).....
۱۶۷.....	سالمونلوز (پاراتیفوئید).....
۱۶۷.....	کمپیلوباکتر فتیس.....
۱۶۸.....	عفونت‌های کوکسی.....
۱۶۹.....	انتروکوکوس فکالین.....
۱۶۹.....	عفونت‌های گونه‌های سودوموناس انترووناس.....
۱۷۰.....	سل پرندهگان.....
۱۷۱.....	گونه‌های مایکوپلاسما.....
۱۷۱.....	سایر عفونت‌های باکتریایی.....
۱۷۲.....	بیماری‌های قارچی.....
۱۷۳.....	آسپرژیلوس.....
۱۷۳.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۷۳.....	یافته‌های کالبد گشایی.....
۱۷۴.....	تشخیص.....
۱۷۵.....	درمان.....
۱۷۵.....	تریکوفیتوزیس.....
۱۷۶.....	تشخیص.....
۱۷۶.....	درمان.....
۱۷۶.....	کاندیدایازیس.....
۱۷۷.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۷۸.....	یافته‌های کالبد گشایی.....

۱۷۸.....	تشخیص.....
۱۷۹.....	کنترل و پیشگیری.....
۱۸۰.....	درمان.....
۱۸۰.....	کریپتوکوکوز.....
۱۸۱.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۸۱.....	تشخیص.....
۱۸۲.....	درمان.....
۱۸۲.....	مگابلاتریوز.....
۱۸۳.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۸۳.....	تشخیص.....
۱۸۴.....	عفونت‌های انگلی.....
۱۸۴.....	عفونت‌های توزواس.....
۱۸۴.....	آتوکسوپلاسموز.....
۱۸۵.....	عفونت‌های شبه آتوکسوپلاسموز.....
۱۸۵.....	کوکسیدیوز.....
۱۸۶.....	کریتوسپوریديوز.....
۱۸۷.....	تریکومونازیس.....
۱۸۸.....	کوکلوژوموز.....
۱۸۸.....	گونه‌های زیار دیا.....
۱۸۹.....	انگل‌های خونی.....
۱۸۹.....	پلاسمودیوم.....
۱۹۱.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۹۱.....	یافته‌های کالبد گشایی.....
۱۹۱.....	تشخیص.....
۱۹۲.....	پیشگیری و درمان.....
۱۹۳.....	هموپروتئوس.....
۱۹۴.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۹۴.....	تشخیص.....
۱۹۵.....	درمان.....
۱۹۵.....	لوکوسیتوزون.....
۱۹۷.....	نشانه‌های بالینی.....
۱۹۸.....	تشخیص.....
۱۹۹.....	درمان.....

۱۹۹	بیماری‌های انگلی کرمی
۱۹۹	نماتودها
۲۰۰	کاپیلاریا
۲۰۰	نشانه‌های بالینی
۲۰۰	تشخیص
۲۰۰	درمان
۲۰۱	کرم خمیازه
۲۰۱	نشانه‌های بالینی
۲۰۲	تشخیص
۲۰۲	درمان
۲۰۳	اسپیروئیدها (Spiruroids)
۲۰۳	Aquaria krjaini
۲۰۴	بندپایان
۲۰۴	کنه‌ها
۲۰۵	نشانه‌های بالینی
۲۰۵	پیشگیری و درمان
۲۰۵	جرب‌ها
۲۰۶	جرب قرمز (درمانیوس گالینه)
۲۰۶	درمان
۲۰۶	جرب سفید یا جرب شمالی
۲۰۷	درمان
۲۰۷	جرب شاهپر
۲۰۷	تشخیص
۲۰۷	درمان
۲۰۸	جرب پوسته‌ای
۲۰۸	درمان
۲۰۸	شپش
۲۰۹	انگل‌های داخلی
۲۱۱	فصل سوم: بیماری‌های شایع در طوطی‌سانان
۲۱۳	ماکانو
۲۱۳	طوطی (PARROTS)
۲۱۵	کوکاتو

۲۱۵	پاراکیت
۲۱۶	باجریگار (طوطی استرالیایی)
۲۱۸	طوطی کونر
۲۱۸	لوری و لوری کیت
۲۱۹	طوطی خاکستری آفریقایی
۲۲۰	بیماری‌های رایج در طوطی سانان
۲۲۰	بیماری‌های دستگاه تنفس
۲۲۰	رینواس (اجسام خارجی معدنی در حفره بینی)
۲۲۱	سینوزیت
۲۲۲	آبسه شکاف کامی
۲۲۳	آسپرژیلوس حنجره
۲۲۳	اجسام خارجی
۲۲۳	عفونت آسپرژیلوس
۲۲۴	التهاب سیرینکس
۲۲۴	مسمومیت با پلی تترافلورواتیلن
۲۲۵	آسپرژیلوس ریوی و کیسه‌های هوایی
۲۲۵	کرم‌های کیسه هوایی
۲۲۶	اتساع شکم
۲۲۶	بیماری‌های دستگاه گوارش
۲۲۷	معاینه
۲۲۳	بایپلوماتوز
۲۳۴	سالمونلوز
۲۳۵	سودوتوبرکلوزیس
۲۳۶	مشکلات گوارشی در باجریگار
۲۳۹	بیماری‌های انگلی
۲۴۰	کلامیدیازیس
۲۴۲	سل پرندگان
۲۴۲	بیماری‌های دستگاه ادراری
۲۴۴	نقرس مفصلی و احشایی

۲۴۵	بیماری‌های دستگاه تولید مثلی
۲۴۷	بیماری‌های دستگاه عصبی مرکزی
۲۴۷	طوطی‌های متشنج و یا دچار لرزش
۲۵۰	فلجی
۲۵۲	سندرم‌های ناشی از کمبود مواد مغذی
۲۵۴	بیماری‌های ویروسی
۲۵۴	پارامیکسوویروس
۲۵۵	بیماری آنفلوانزا
۲۵۶	هرس و وروس
۲۵۷	بیماری متقار و پر طوطی (PBFD)
۲۵۸	پولیو ویروس
۲۵۹	بیماری‌های قارچی
۲۵۹	کاندیدایزیس
۲۵۹	آسپرژیلوس
۲۶۱	مسمومیت‌ها
۲۶۱	مسمومیت با سرب
۲۶۲	مسمومیت با تفلون
۲۶۲	مسمومیت با روی
۲۶۳	بیماری‌های پوست
۲۶۵	پرندگان طاس
۲۶۷	خارش در پرندگان
۲۶۸	عفونت چرکی پوست
۲۶۹	زانتوما
۲۶۹	نقایص و آسیب‌های پر
۲۷۳	فصل چهارم: بیماری‌های شایع در کبوترسانان
۲۷۵	راسته کبوترسانان (COLUMBIFORMES)
۲۷۵	الف- خانواده کبوتر (columbidae) تعداد گونه‌ها: ۸
۲۷۶	ب- خانواده باقرقره‌ئیان (Pteroclididae) تعداد گونه‌ها: ۷
۲۷۶	بیماری‌های شایع در کبوترسانان
۲۷۶	بیماری‌های عفونی

۲۷۶	پارامیکسوویروس ها
۲۷۷	پاتوژن
۲۸۲	عفونت‌های آدنوویروسی
۲۸۲	آدنوویروس تیپ I
۲۸۵	آدنوویروس تیپ II
۲۸۸	عفونت‌های هرپس ویروسی
۲۹۱	آبله
۲۹۶	المونلوز
۳۰۳	اسهال ریته کولوز
۳۱۱	سمی اشیشیاکلی
۳۱۴	اورنیتوز (Chlamydia pneumoniae) و بیماری تنفسی
۳۱۹	تریکومونا ریز
۳۲۲	هگزامیتیا زیر
۳۲۵	عفونت‌های کرمی
۳۳۰	کوکسیدیوز
۳۳۳	انگل‌های خارجی
۳۳۹	فصل پنجم: بیماری‌های شایع در پرندگان آبزی
۳۴۲	راسته کشیم‌سانان
۳۴۲	راسته پلیکان‌سانان
۳۴۳	راسته کیوتران دریایی
۳۴۴	راسته لک‌لک‌سانان
۳۴۴	بیماری‌های شایع در پرندگان آبزی
۳۴۴	مشکلات کیسه‌ی زرده
۳۴۶	بیماری‌های رشدی/تغذیه‌ای
۳۴۶	بیماری‌های عفونی
۳۴۶	بیماری‌های باکتریایی
۳۴۶	وبای پرندگان
۳۴۸	سل پرندگان
۳۴۹	سالمونلوز
۳۵۰	بیماری‌های ویروسی
۳۵۰	انتریت ویروسی اردک
۳۵۲	بیماری آنفلوانزا
۳۵۷	عفونت‌های پارامیکسوویروسی

۳۵۹.....	بیماری‌های غیر عفونی.....
۳۵۹.....	مسمومیت با سرب.....
۳۵۹.....	اتبولوزی.....
۳۶۰.....	پاتوژنز و علائم بالینی.....
۳۶۳.....	بوتولیسم.....
۳۶۵.....	توکسین‌های جلبکی.....
۳۶۶.....	مسمومیت‌های دیگر.....
۳۶۶.....	جراحت‌های ناشی از وسایل ماهیگیری.....
۳۶۷.....	خطوط نیرو.....
۳۶۹.....	نقره.....
۳۶۹.....	مبل فوت.....
۳۷۱.....	فصل ششم: بیماری‌های شایع در پرندگان شکاری.....
۳۷۵.....	بیماری‌های شایع در پرندگان شکاری.....
۳۷۵.....	انگل‌های داخلی در پرندگان شکاری.....
۳۸۴.....	انگل‌های خارجی.....
۳۸۸.....	پیشگیری از بامبل فوت.....
۳۹۰.....	اختلالات پرها.....
۳۹۲.....	بیماری‌های عفونی.....
۳۹۲.....	عفونت‌های ویروسی.....
۳۹۲.....	هرپس ویروس‌ها.....
۳۹۳.....	آدنوویروس‌ها.....
۳۹۴.....	آبله.....
۳۹۵.....	بیماری آنفلوانزا.....
۳۹۵.....	نیوکاسل.....
۳۹۶.....	عفونت‌های باکتریایی.....
۳۹۶.....	سل.....
۳۹۷.....	عفونت‌های قارچی و مخمری.....
۳۹۷.....	کلیدیوز.....
۳۹۸.....	آسپرژیلوزیس.....
۳۹۹.....	سموم.....
۴۰۰.....	مسمومیت با سرب.....
۴۰۱.....	مسمومیت با ترکیبات مهارکننده کولین استراز.....
۴۰۱.....	بیماری‌های زئونوز.....

۴۰۲..... کلامیدیوز

۴۰۲..... سل

۴۰۲..... سالمونلوز

۴۰۵..... منابع

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

سپاس و ستایش خداوند یکتا را که من را یاری کرد تا به تألیف این کتاب توفیق یابم.

در میان تمام جانوران، پرندگان بیش از همه توجه بشر را به خود جلب کرده‌اند. پراکندگی گسترده این موجودات در کره زمین و امکان اهلی شدن برخی از گونه‌ها و بسیاری از خصوصیات دیگر سبب شده است که پرندگان جایگاه ویژه‌ای در فرهنگ و آداب و رسوم مردم مختلف دنیا داشته باشند. بیماری‌ها را می‌توان از جمله مشکلات رایج در میان انواع پرندگان دانست. بیماری‌ها می‌توانند علل مختلفی داشته باشند، لذا تشخیص زود هنگام بیماری توسط دامپزشک و درمان مناسب برای جلوگیری از شدید شدن بیماریها ضروری است. در کتاب حاضر بیماریهای رایج در راسته‌های اصلی پرندگان شامل ماکیان سانان، گنجشک سانان، طوطی سانان، کبوتر سانان، پرندگان آبی و پرندگان شکاری بررسی می‌شوند.

این کتاب، علاوه بر استفاده دانشجویان دوره دکترای عمومی و تخصصی، برای دامپزشکان شاغل در درمانگاههای تخصصی پرندگان به‌کار می‌باشد. فرصت را مغتنم شمرده و از آقای دکتر کیاوش هوشیارستانی که در امر چاپ این کتاب یاری رسانده‌اند تشکر و سپاس‌گزاری می‌نمایم.

موجب نهایت امتنان خواهد بود که خوانندگان این کتاب با نظرات اصلاحی خود مؤلف این کتاب را در بهبود کیفی آن در چاپ‌های بعدی یاری نمایند.

دکتر فروغ طلازاده